

ΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

Ένα πελώριο ζήτημα —και νομικό —άνεκυψε με τόν περιώνυμο index της φατρίας. Για τὸ ζήτημα αὐτὸ ἔγραψα κι' ἄλλες φορές. Πρόκειται γιὰ τὸ κυβερνητικὸ «Δελτίο τῶν Ξένων Προπαγανδῶν», ὅπου ὠρισμένα ἔντυπα δυσφημοῦνται ὡς προϊόντα «ξένης» προπαγάνδας, ἂν καὶ πρόκειται γιὰ δημιουργήματα καὶ ἐκδηλώσεις γιὰ τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ σεμνύνεται ἡ χώρα μας. Αὐτὴ ἡ ἀστυνόμευση τοῦ στοχασμοῦ, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τίς ἄλλες πλευρὲς της, ἔχει καὶ τὴν καθαρῶς νομική. Ἀποτελεῖ μιὰ θάναυση καὶ ἀπροσχημάτιστη παραβίαση τῆς νομιμότητος. Ἔρχεται σὲ ἀντίθεση μὲ τὸ ἄρθρο 14 τοῦ Συντάγματος. Καὶ δημιουργεῖ ὑπὲρ τῶν ὁπωσδήποτε βλαπτομένων, ὑλικῶς μὲν τὸ ἀγώγιμο δικαίωμα ἀποζημιώσεως τῶν ἁρθρῶν 297 καὶ 298 Α.Κ., ἠθικῶς δὲ ὡς προσβολὴ τῆς προσωπικότητος ἐπσύρει τὰς συνεπείας τῆς ἠθικῆς βλάβης τοῦ ἁρθρ. 299 Α.Κ. Ἀκόμη καὶ οἱ ὅροι τῆς ποινικῆς διώξεως συντρέχουν πλήρως. Ὁ index εἶναι μιὰ ἀπαράδεκτη πρόκληση κατὰ τῶν δημοκρατικῶν ἐλευθεριῶν καὶ τῶν ἀτομικῶν δικαιωμάτων. Οἱ πνευματικοὶ ἄνθρωποι, ὅπου καὶ ἂν ἂν ἡκοῦν πολικὰ, ὀφείλουν νὰ ἀπαντήσουν νόμιμα. Καὶ μὲ ἀγωγὲς ἀποζημιώσεως. Καὶ μὲ μηνύσεις. Ὁ ποιητὴς Νικηφόρος Βρεττάκος ἔκαμε ἤδη τὴν ἀρχή, ὅπως ἀνακοίνωσε μὲ ἐπιστολὴ του στὰ «Νέα».

Δυστυχῶς, ἡ παρανομία ἔχει ἀποβῆ τὸ γνῶρισμα τοῦ status quo στὴν Ἑλλάδα. Ἀλλὰ δὲν εἶναι τυχαῖο καὶ συστηματικὸ γεγονός. Ἡ κρίσις τῆς νομιμότητος εἶναι ἓνα γενικώτερο φαινόμενο σ' ὅλες τίς χώρες, ὅπου ἔτσι κι' ἄλλιῶς ὁ διεθνὴς ἱμπεριαλισμὸς ἔχει τὸν θλιβερό λόγο, στὴν Ἑλλάδα παρουσιάζεται μὲ μιὰ ἰδιαίτερη καὶ ἀπαράδεκτη μορφή. Εἶναι ἐξόχως χαρακτηριστικὸ ὅτι ἡ ἀποκαταστάσις τῆς νομιμότητος πού σὲ χίλιες δυὸ περιπτώσεις καὶ μὲ χίλιους δυὸ τρόπους παραβιάζεται θάναυσα καὶ ἀνάσχυντα βρίσκεται στὸ κέντρο τοῦ αἰτήματος τῆς δημοκρατικῆς ἀλλαγῆς. Ὁ index τοῦ «Δελτίου τῶν Ξένων Προπαγανδῶν» προκαλεῖ ἀδίστακτα καὶ τὴν πιὸ στοιχειώδη ἀντίληψη νομιμότητος. Γιὰ τὴν ἀποκατάσταση τῆς τραυματισμένης νομιμότητος οἱ νομικοὶ ἔχουν ὑπέρτατο χρέος. Πρῶτοι αὐτοί:

II. Νομοθετικὴ καὶ Δικαστικὴ κίνησις. Ἡ νομοθετικὴ κίνησις τῆς τετραμηνίας δὲν παρουσιάζει ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον. Συνδέεται ἄλλωστε μὲ τὴν κυβερνητικὴ μεταβολή, πού ἀνέκοψε τὴν δραστηριότητα τῶν

προηγούμενων μηνῶν. Πρόφτασε ὅμως νὰ ἰδῇ τὸ φῶς ὁ ν. 4312 τῆς 22)29.5.1963 «Περὶ κυρώσεως τῶν ὑπ' ἀριθ. 174)2.12.1961 καὶ 38)25.4.1962 πράξεων τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου καὶ περὶ συμπληρώσεως καὶ τροποποιήσεως τῶν διατάξεων τοῦ Ν.Δ. 4178)1961» (Φ. Ε.Κ. Τ. Α' 75). Ἀφορᾷ τίς γερμανικὲς ἀποζημιώσεις τῶν θυμάτων τοῦ Ναζισμοῦ. Μὲ τὸν νέο νόμο 4312)1963 ἄρθρ. 3 ἐπιτρέπεται εἰς τὸν Ὑπουργὸ τῶν Οἰκονομικῶν ἡ ὑποβολὴ αἰτήσεως ἀναθεωρήσεως κατὰ τῶν ἀποφάσεων τοῦ προέδρου Πρωτοδικῶν, καθὼς καὶ προσφυγὴ στὸ Πρωτοδικεῖο. Ἡ διάταξις αὐτὴ καθιστᾷ πιὸ βασανιστικὴ τὴν διαδικασίαν πληρωμῆς τῶν ἀποζημιώσεων καὶ ἐπιτρέπει στὸ Δημόσιο νὰ στρεψοδικῇ.

Παρήγορο σημεῖο ἀπετέλεσε μέσα στὴν τετραμηνία ἡ δικαστικὴ κίνησις, ἰδιαίτερα τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας. Μιὰ σειρά ἀποφάσεις τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας ἦρθαν νὰ ἀποκαταστήσουν τὴν νομιμότητα στὸ χῶρο τῆς παρανομίας τῆς Διοικήσεως. Ἔτσι, στὴν περίπτωση τῆς ἐργατικῆς κατοικίας τὸ Σ.Τ.Ε. ἀπεφάνθη ὅτι: «Λόγον ἀποκλεισμοῦ ἀπὸ τῆς παραχωρήσεως ἐργατικῆς κατοικίας δὲν δύναται ὑπὸ τὸ ἐκ τοῦ Συντάγματος ἀπορρέον καθεστῶς τῶν ἀτομικῶν ἐλευθεριῶν ν' ἀποτελῇ τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ κατ' ἀρχὴν δικαιούχος ἐμπορεῖται ὑπὸ ὠρισμένου εἶδους φρονημάτων ἢ ἰδεῶν δοθέντος ὅτι τὸ ἄρθρ. 14 τοῦ Συντάγματος προστατεύει τὴν ἐλευθερίαν τῆς σκέψεως».

Καὶ δὲν εἶναι ἡ πρώτη φορὰ πού τὸ Σ.Τ.Ε. γελοιοποιεῖ τὸ θεσμὸ τῶν πιστοποιητικῶν νομιμοφροσύνης πού χωρίζει τοὺς Ἕλληνες σὲ κοινωνικῶς παραδεκτοὺς καὶ ἀπαραδέκτους.

Ἐπίσης τὸ Σ.Τ.Ε. στὸ ζήτημα τῆς ἀστυνομικῆς ἀδείας γιὰ συγκεντρώσεις, ἀπήντησε ὅτι δὲν ἀπαιτεῖται εἰδικὴ ἄδεια συγκεντρώσεων σὲ κλειστὸ ἢ ἀνοικτὸ χῶρο. Φυσικά, ἂν τώρα ἡ Διοίκησις ἐξακολουθεῖ νὰ παρανομῇ μὲ αὐθαίρετες καὶ ἀόριστες καὶ ἀναιτιολόγητες ἀπαγορεύσεις εἶναι ἐντελῶς ἄλλο ζήτημα:

III. Τὸ διεθνὲς Συνέδριο «Εἰρήνη νησὶ διὰ τοῦ Δικαίου» (Pax orbis ex jure). Ἀπὸ 30)6 μέχρι 6)7)1963 συνήλθε στὴν Ἀθήνα τὸ α' παγκόσμιον συνέδριον Νομικῶν μὲ θέμα «ἡ Παγκόσμιος Εἰρήνη διὰ τοῦ Δικαίου». Ἡ πρωτοβουλία τῆς ὁργανώσεως τοῦ Συνεδρίου προήλθε ἀπὸ τοὺς Δικηγορικοὺς Συλλόγους τῆς Ἀμερικῆς σὲ συνεργασία μὲ τὸν Δικηγορικὸ Σύλλογον Ἀθηνῶν. Οἱ ἐργασίες τοῦ Συνεδρίου ἔληξαν μὲ τὴν διακήρυξιν τῶν ἀρχῶν καὶ τῶν σκοπῶν του. Ἐξε-

δόθη από τους συνέδρους ή «Προκήρυξη τών Ἀθηνῶν», πού έχει ὡς ἑξῆς :

«Τὸ Συνέδριο τοῦτο τῶν μελῶν τοῦ νομικοῦ ἐπαγγέλματος ἐξ 105 ἐθνῶν τοῦ κόσμου, ἔχον πλήρη συνείδησιν καὶ βαθέως ἐνδιαφερόμενον περὶ τὸ γεγονός ὅτι ἡ παραβίασις τοῦ κράτους τοῦ δικαίου εἰς τὰς διεθνεῖς ὑποθέσεις δύναται μόνον νὰ ὁδηγήσῃ εἰς τὴν διατάραξιν τῆς εἰρήνης καὶ εἰς τὴν καταστροφὴν τῆς ἀνθρωπότητος εἰς πυρηνικὸν ὀλοκαύτωμα, συνεπέρανε καὶ διὰ τῆς παρούσης διακηρύσσει ὅτι τὸ δίκαιον δέον νὰ ἀντικαταστήσῃ τὴν βίαν ὡς ρυθμιστικὸς παράγων τῆς μοίρας τῆς ἀνθρωπότητος.

Ἐχομεν τὴν ἀκλόνητον πίστιν ὅτι κόσμος διεπόμενος ὑπὸ τοῦ δικαίου εἶναι ἐντὸς τῶν δυνατοτήτων αὐτῶν πρὸς τοὺς ὁποίους ἀπευθύνεται ἡ προκήρυξις αὕτη — τὰ τρία δισεκατομμύρια τῶν κατοίκων τῆς γῆς.

Ἀναγνωρίζομεν καὶ προθύμως δεχόμεθα τὴν εἰδικὴν εὐθύνην μας ὡς ἐπαγγελματίαι εἰδικευμένοι εἰς διαδικασίας διὰ τὴν δικαίαν καὶ εἰρηνικὴν ἐπίλυσιν διαφορῶν, ὅπως δημιουργήσωμεν καὶ ὑποστηρίξωμεν ἀποτελεσματικὰ καὶ δίκαια μέσα διὰ τὴν εἰρηνικὴν διευθέτησιν διεθνῶν διενέξεων.

Ἐχομεν υἱοθετήσει, κατὰ τὸ Συνέδριον τοῦτο, παγκόσμιον πρόγραμμα ἐργασίας διὰ τὴν ἀνάπτυξιν καὶ ἐνίσχυσιν τῶν κανόνων τοῦ διεθνοῦς δικαίου καὶ τῶν διεθνῶν νομικῶν θεσμῶν καὶ διαδικασιῶν καὶ ἀναλαμβάνομεν ὁλοψύχως τὴν ὑποχρέωσιν ὅπως προωθήσωμεν τοῦτο μετὰ σπουδῆς, ἐπιστρατεύοντες τὰς κοινὰς προσπάθειάς καὶ τὰς κοινὰς δυνάμεις τῶν νομικῶν ὄλων τῶν ἐθνῶν. Τὸ ἐπεῖγον τοῦ πράγματος καὶ ἡ στερεὰ ἡγεσία ἦν ἀνέδειξε τὸ Συνέδριον τοῦτο, μᾶς πείθουν ὅτι τὸ πρόγραμμα τῆς ἐρεῦνης, τῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ τῆς δράσεως θὰ βοηθήσῃ εἰς τὴν ἀντικατάστασιν τοῦ νόμου τῆς ἰσχύος διὰ τῆς ἰσχύος τοῦ νόμου ὡς ρυθμιστικοῦ παράγοντος τοῦ πεπωμένου τῆς ἀνθρωπότητος.

Ποιούμεθα ἔκκλησιν πρὸς τοὺς λαοὺς ὀλοκλήρου τοῦ κόσμου, καὶ ἰδιαίτερος πρὸς τὰς κυβερνήσεις των, ὅπως ὑποστηρίξουν τὰς ἀρχὰς τῆς «Προκηρύξεως τῶν Ἀθηνῶν» ἐπὶ τῷ τέλει ὅπως τὸ ἐνταῦθα ἐγκριθὲν πρόγραμμα μετατραπῇ ἀπὸ ἰδέαν εἰς πραγματικότητα, ἵνα οὕτω βεβαιωθῇ ἡ ἀνθρωπότης ὅτι ὁ ὀλονὲν αὐξανόμενος ἀνταγωνισμὸς ἐξοπλισμῶν καὶ ἡ ἀπειλὴ τῆς ἐκ τοῦ πολέμου ἀφανίσεως θὰ λήξῃ διὰ παντός.

Υἱοθετήθηκαν ἐπίσης ἀπὸ τὸ Συνέδριον καὶ οἱ «Γενικὲς Ἀρχαί», πού τὸ κείμενό τους εἶναι τὸ ἀκόλουθο :

«Πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς καθιερώσεως ἀποτελεσματικοῦ διεθνοῦς νομικοῦ συστήματος ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ δικαίου, τὸ ὁποῖον θὰ ἀποκλείῃ τὴν προσφυγὴν εἰς τὴν βίαν διακηρύσσομεν ὅτι :

1) Ἀπαντα τὰ κράτη καὶ τὰ ἄτομα δέον νὰ δεχθῶν τὸ κράτος τοῦ δικαίου εἰς τὴν παγκόσμιον κοινωνίαν. Ἐπὶ διεθνῶν θεμάτων, τὰ νομικὰ πρόσωπα, τὰ κράτη καὶ οἱ διεθνεῖς ὁργανισμοὶ δέον ἅπαντες νὰ ὑπόκεινται εἰς τὸ διεθνὲς δίκαιόν, ἐξ οὗ πηγάζουν τὰ δικαιώματα καὶ οἱ ὑποχρεώσεις των.

2) Τὸ κράτος τοῦ δικαίου εἰς τὰς διεθνεῖς ὑποθέσεις βασίζεται ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῆς ἰσότητος ἐνώπιον τοῦ νόμου.

3) Τὸ διεθνὲς δίκαιον καὶ οἱ διεθνεῖς νομικοὶ θεσμοὶ δέον νὰ βασίζωνται ἐπὶ βασικῶν ἐννοιῶν ἰσότητος, δικαιοσύνης καὶ ἀνθρωπίνης ἀξιοπρεπείας.

4) Τὸ διεθνὲς δίκαιον καὶ οἱ διεθνεῖς νομικοὶ θεσμοὶ πρέπει νὰ ἔχουν δυνατότητα διευρύνσεως καὶ ἀναπτύξεως, ἵνα ἀνταπεξέρχωνται εἰς τὰς ἀνάγκας ἐξελισσόμενου κόσμου καὶ νὰ συντείνουν εἰς τὴν πρόοδον τῆς κοινωνικῆς, οἰκονομικῆς καὶ πολιτικῆς δικαιοσύνης δι' ὅλους τοὺς λαοὺς.

5) Ἀπασαὶ αἱ ἐκ τοῦ διεθνοῦς δικαίου πηγάζουσαι ὑποχρεώσεις δέον νὰ ἐκπληροῦνται καὶ ἅπαντα τὰ ἐξ αὐτοῦ ἀπορρέοντα δικαιώματα νὰ ἐκφράζωνται ἐν καλῇ πίστει.

6) Θεμελιώδης ἀρχὴ τοῦ διεθνοῦς κράτους δικαίου εἶναι ἡ τοῦ δικαιώματος τῆς αὐτοδιαθέσεως τῶν λαῶν τοῦ κόσμου, ὡς καθορίζεται εἰς τὸν Καταστατικὸν Χάρτην τῶν Ἑνωμένων Ἐθνῶν.

7) Ὑπὸ τὸ διεθνὲς κράτος δικαίου τὰ ἄτομα δικαιοῦνται εἰς ἀποτελεσματικὴν νομικὴν προστασίαν τῶν θεμελιωδῶν καὶ ἀπαρραγπτῶν δικαιωμάτων ἄνευ διακρίσεως ὡς πρὸς τὴν φυλὴν, θρησκείαν ἢ πίστιν.

8) Ὅλοι ὅσοι ὑπόκεινται εἰς τὸ διεθνὲς δίκαιον δέον νὰ λύουν τὰς διεθνεῖς διαφοράς των διὰ διαιτησίας ἢ ἄλλου εἰρηνικοῦ μέσου.

9) Αἱ διεθνεῖς ὑποχρεώσεις, συμπεριλαμβανομένων τῶν ἀποφάσεων διεθνῶν δικαστηρίων, δέον νὰ ἐπιβάλλωνται διὰ τῆς δεούσης διεθνοῦς κοινῆς ἐνεργείας.

10) Ὁ Ο.Η.Ε. εἶναι ἡ καλυτέρα ἐλπίς τοῦ κόσμου διὰ τὴν διεθνῇ εἰρήνῃ ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ δικαίου καὶ δέον νὰ ὑποστηριχθῇ καὶ ἐνισχυθῇ δι' ὅλων τῶν δυνατῶν μέσων.

Κι' ἀκόμη ἀποφασίστηκε ἡ ἴδρυσις «Κέντρου Παγκοσμίου Εἰρήνης διὰ τοῦ Δικαίου», ἡ καθιέρωσις «Παγκοσμίου Ἡμέρας τοῦ Δικαίου» καθὼς καὶ «Παγκοσμίου Ἑτους Δικαίου». Ὡστόσο, ὅπως ἄλλωστε φαίνεται καὶ ἀπὸ τὶς διακηρύξεις του, τὸ Συνέδριον ὑπῆρξε περισσότερο μιὰ θεαματικὴ ἐνέργεια, παρὰ ὑπῆρξε πρακτικὸς σκοπὸς λυσιτελοῦς προστασίας τῆς Εἰρήνης. Εἶναι χαρακτηριστικὸ πὼς ἀκόμη καὶ θεμελιώδεις ἀρχαί τοῦ καταστατικοῦ Χάρτου τοῦ Ο.Η.Ε. ὅπως εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς Αὐτοδιαθέσεως τῶν λαῶν καὶ ἐθνότητων, ἐτέθησαν πρὸς στιγμὴν σὲ ἀμφιβολία καὶ χρειάστηκε κόπος πολὺς νὰ πεισθοῦν οἱ Σύεδροι, ὅχι ὁμόφωνα ἀλλὰ μὲ πλειοψηφία, νὰ περιληφθοῦν στίς... «Διακηρύξεις»! Πρέπει ἐξάλλου νὰ σημειωθῇ ὅτι καὶ ἡ «Παγκοσμιότης» τοῦ Συνεδρίου ἀπετέλεσε μεγάλοστομὴ δσο καὶ σκόπιμη ὥραιοιολογία ἀφοῦ ἀπὸ τὶς ἐργασίες τοῦ Συνεδρίου ἀπουσίασαν οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ νομικοῦ κόσμου τῆς ΕΣΣΔ καὶ ὄλων τῶν Σοσιαλιστικῶν Χωρῶν πού ἀντιπροσωπεύουν τὸ 1/3 τοῦ πληθυσμοῦ τῆς γῆς. Τὸ γεγονός αὐτὸ ἔδωσε ἀφορμὴ σὲ δορυμύτατες ἐπικρίσεις καὶ μάλιστα ἀπὸ ἀμερικανικῆς πλευρᾶς ἐκ μέρους τοῦ προέδρου τῆς Ἀνεξάρτητης Ἀμερικανικῆς Νομικῆς Ἑταιρείας Λάρυ Μίντεντορφ πού δὲν παρέλειψε νὰ τονίσῃ ἰδιαίτερα κι' ἓνα ἄλλο γε-

γονός ότι δηλ. τὸ Συνέδριο χρηματοδοτήθηκε ἀπὸ τὸ ἴδρυμα «Φόρντ» καὶ τοὺς «πλούσιους Ἀμερικανούς». Ἔτσι φυσικὰ ἐξηγεῖται ἡ ἀοριστολογία καὶ ἡ γενικότητα καὶ ἡ κενὴ καὶ ἀφηρημένη θεωρητικολογία ἔξω ἀπὸ τόπο καὶ χρό-νο ἀλλὰ καὶ πέρα ἀπὸ τὰ συγκεκριμένα μεγάλα διεθνῇ προβλήματα τῆς Εἰρήνης — τῶν «Διακηρύξεων». Ἔτσι ἐξηγεῖται ἐπίσης καὶ τὸ ὅτι ἐνῶ τὸ Συνέδριο συνήλθε στὴν Ἀθήνα πρωτεύουσα μιᾶς χώρας ὅπου συντελεῖται ἓνας ἀνήκουστος βιασμός τῆς Δημοκρατίας καὶ κάθε ἔννοιας νομιμότητος, κανεῖς ἀπὸ τοὺς Συνέδρους δὲν ὕψωσε φωνὴ διαμαρτυρίας. Μολαταῦτα τὸ συνέδριο ἔβηκε καιρὸ νὰ ἀσχοληθῇ καὶ νὰ λάβῃ μάλιστα ἀποφάσεις σχετικὲς μὲ τὴν ἀποδοχὴ «προτάσεων» γιὰ τὴν «ἐνθάρρυν-σιν τῶν διεθνῶν ἐπενδύσεων (κίνηση τοῦ ξένου μεγάλου κεφαλαίου)» ἢ τὴν «ἀνάπτυξιν τοῦ διεθνoῦς ἐμπορίου καὶ τῶν διεθνῶν οἰκονομικῶν συνασπισμῶν:

Θὰ ἦταν μεγάλη παράλειψη ἂν στὶς στῆ-λες αὐτῆς ἐνὸς ἐλεύθερου χρονικοῦ τοῦ Δικαίου, δὲν καταχωρούσαμε καὶ μιὰ πολὺ ὀρθὴ παρατήρηση γιὰ τὴ σημασία τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου, ἀπὸ ἄποψη οὐσίας. Ἡ καταχώρησί της ἐδῶ γίνεται αὐτολεξεί, ὅπως εἶ-δε τὸ φῶς στὴ «Δικηγορικὴ Γνώμη» (No 34 —35 τῆς 10.9.1963):

«Παρατηρεῖται, ἐπίσης ὅτι ἡ ἐπίτευξις παγκοσμίου εἰρήνης διὰ τοῦ δικαίου, θὰ ἦτο ἴσως δυνατὴ, ἐὰν δὲν ὑπῆρχον βασικαὶ ἀντι-θέσεις περὶ τοῦ «δικαίου» εἰς τὴν κοσμοθεω-ρητικὴν ἀντίληψιν τῶν δύο κόσμων. Τὸ δίκαι-ον καθορίζεται καὶ διαμορφοῦται ἐκ τῆς μορ-φῆς, ἣν ἔχει ἡ οἰκονομία, ἡ κοινωνικὴ συγ-κρότησις καὶ ἡ πολιτικὴ μορφή ἐκάστου τῶν δύο κόσμων, εἶναι ἐπιστέγασμα ἄλλων δυνά-μεων διαμορφωτικῶν αὐτοῦ ἢ ἐκείνου τοῦ κοινωνικοῦ συστήματος καὶ συνεπῶς εἶναι ἀ-φελὲς νὰ πιστεύῃ τις ὅτι οἱ νομικοί, ὡς νο-μικοί, ἔχουν τὴν δυνατότητα καὶ τὴν δύναμιν νὰ διαμορφώσουν κατὰ τὰς ἀντιλήψεις των τὸν κόσμον, ἐὰν δὲν συνδυάσουν τὰς νομικὰς των ἀπόψεις μὲ ταυτόχρονον πολιτικὴν δρα-σιν εἴτε ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς ἀναπτύξεως καὶ προβολῆς τῶν ἰδεῶν των, εἴτε διὰ τῆς συμ-μετοχῆς των εἰς τὴν πολιτικὴν ζωὴν τῆς χώ-ρας των, ὥστε δι' αὐτῆς νὰ ἐπιβάλλουν καὶ τὰς ἀντιλήψεις των περὶ τῆς εἰρήνης. Ὑπο-στηρίζεται, δηλαδή, ὅτι οἱ Νομικοὶ ἀνὰ τὸν κόσμον διὰ νὰ ἐμφυσήσουν τὴν πνοὴν τῆς ἰ-δέας τῆς Παγκοσμίου συνεργασίας καὶ τῆς Εἰρηνικῆς ἐπιλύσεως τῶν διεθνῶν διαφορῶν θὰ πρέπει νὰ συνειδητοποιήσουν ὅτι πρέπει νὰ διαθέσουν ὅλας των τὰς δυνάμεις, πέραν τῆς νομικῆς των δραστηριότητος, ἵνα πείσουν τὰς κυβερνήσεις τῶν Χωρῶν των καὶ τὰς πολιτικὰς δυνάμεις τούτων, ὅτι εἶναι ἐπιβε-βλημένη ἡ διεθνὴς συνεργασία, μέσω τῶν ὑφ-ισταμένων διεθνῶν ὀργάνων καὶ τοῦ Ὁργα-νισμοῦ τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν, καταλλήλως ἀναπτυσσομένων, προσαρμοζομένης καὶ τῆς διαδικασίας ἐπιλύσεως τῶν διαφορῶν κατ' ἐ-πιτυχῇ πρακτικὸν τρόπον».

Ἀπὸ τὴν πλευρὰ τοῦ χρονικοῦ μας θὰ πρέ-πει νὰ προσθέσουμε - ἀφορῶν ἐπίσης θέματα οὐσίας τοῦ Συνεδρίου - καὶ τὶς ἐξῆς σκέψεις:

Γιὰ ποῖο «Διεθνὲς Δίκαιο» ὁμιλοῦν οἱ «διακη-ρύξεις» τοῦ Νομικοῦ Συνεδρίου τῶν Ἀθηνῶν; Αὐτὸ εἶναι ἓνα πασίγνωστο «δεδομένο». Τὸ διεθνὲς δίκαιο τῆς Εἰρήνης καὶ τῆς συνεργα-σίας τῶν λαῶν ἀποτελεῖται ἀπὸ ὅλες τὶς δι-εθνεῖς Συμβάσεις - Διακηρύξεις τοῦ Μεγά-λου Ἀντιφασιστικοῦ Πολέμου, ἀπὸ τὴν Οἰ-κονομικὴ Διακήρυξιν τῶν ἀνθρωπίνων Δικαι-ωμάτων τοῦ Ἀγίου Φραγκίσκου, ἀπὸ τὸν Κα-ταστατικὸ Χάρτη τοῦ ΟΗΕ καὶ τὶς ἀποφάσεις τῶν Συνελεύσεων του καὶ ἀπὸ τὴν διεθνῇ Σύμ-βαση τῆς Ρώμης. Αὐτὸ εἶναι τὸ Διεθνὲς Δί-καιο τῆς Εἰρήνης. Καὶ τὸ Δίκαιο αὐτὸ ἔχει ἡ-δη θέσει ἐκτὸς νόμου τὸν πόλεμο, τὸν φασι-σμό καὶ τὴν ἀποικιοκρατίαν. Τί ἔγινε ὅμως καὶ τί γίνεται στὴν πράξη; Ἡ ἀνθρωπότητα ἀγωνιᾷ κάτω ἀπὸ τὴν ἀπειλὴ τῆς θερμοπυρηνικῆς καταστροφῆς. Ὁ φασι-σμός ἀπλώνει καὶ πάλι τὰ γαμπὰ του νύχια. Ἦδη, σὲ μιὰ σειρὰ χώρες ὀργιάζει καὶ ἐγ-κληματεῖ (Ἰσπανία, Πορτογαλία, Ἑλλάδα κλπ.). Καὶ ἡ ἀποικιοκρατία, ὅπου δὲν κατα-λύθηκε μὲ τὰ ὅπλα καὶ τὶς σπονδὲς αἱμάτων τῶν ἐξεγερμένων ἀποικιακῶν λαῶν (Ἰνδοκί-να, Ἀλγέρι κλπ.), ζεῖ καὶ βασιλεύει κάτω ἀ-πὸ νέες καὶ παλιές μορφές κι' ἄς ἀπεφάσισε τὴν κατάργησίν της ἡ Γεν. Συνέλευσις τοῦ ΟΗΕ στὶς 14.12.1960. Ἐρώτημα πρῶ-το: Γι' αὐτῆς τὶς συγκεκριμένους παραβάσεις τῶν ὀρισμῶν τοῦ Διεθνoῦς Δικαίου, δὲν ἔπρε-πε νὰ εἰπῇ ἔστω μιὰ λέξη τὸ Συνέδριο - τὸ «Παγκόσμιον» (!) Συνέδριο - τῶν Νομικῶν; Ἀλλὰ καὶ παραπέρα.

Τὸ Διεθνὲς Δίκαιο ἐπιτάσσει τὸ σεβασμὸ τῶν ἀτομικῶν δικαιωμάτων καὶ ἐλευθεριῶν τῶν πολιτῶν. Σήμε-ρα στὶς περισσότερες χώρες τῶν συνόδων τοῦ Συνεδρίου, οἱ ἀτομικὲς ἐλευθερίες καταπα-τοῦνται ἀδίστακτα μὲ χίλιους δυὸ τρόπους. Ἐρώτημα δεύτερο: Γιατί οἱ ἀμερι-κανοὶ δικηγόροι ποὺ εἶχαν καὶ τὴν πρωτοβου-λία τοῦ Συνεδρίου, δὲν κατεδίκασαν εὐθέως τὶς φυλετικὲς διακρίσεις στὶς ΗΠΑ; Γιατί ὅλοι οἱ σύνεδροι ἔκλεισαν τὰ μάτια τοὺς μπροστὰ στὸ ὄργιο τῆς καταλύσεως τῶν ἐ-λευθεριῶν στὴν Ἑλλάδα; Ποῦ εἶναι ἡ φωνὴ τοὺς γιὰ τοὺς πολιτικοὺς κρατούμενους, τὶς διοικητικὲς ἐκτοπίσεις, τὰ ἔκτακτα μέτρα καὶ τὰ πιστοποιητικὰ φρονημάτων; Ποῦ εἶναι ἡ ἀποδοκιμασία τοὺς γιὰ τὴν ἀσύδοτη καὶ ἀσύ-στολη παραβίαση τῆς νομιμότητος; Ποῦ εἶναι ἡ καταδίκη - δὲν ἔπρεπε νὰ ἐξεγερθῇ ἡ νομι-κὴ τοὺς συνείδηση; - τοῦ ἀστικοῦ κράτους; Οὔτε κι' ἐδῶ εἶπαν ἔστω καὶ μιὰ λέξη. Μέσα στὶς αἵθουσες τοῦ πολυτελοῦς «Χίλτον» ἐξήν-τλησαν μὲ ἀφηρημένη ὠραιολογία ὅλο τὸ ἐ-πίσημο πρόγραμμα φιλοξενίας τῶν «πλούσιων Ἀμερικανῶν» τοῦ Ἰδρύματος Φόρντ! Κι' ὅ-μως ἡ εὐκαιρία νὰ ἐπιτελέσουν ἀληθινά, οὐσι-αστικά, πρακτικὰ τὸ χρέος των ὡς Νο-μικῶν - ἰδιαίτερα στὸ χωρὸ τῆς σημερινῆς Ἑλλάδας - ὑπῆρξε μεγάλη. Γιατί τὴν ἔχα-σαν ἢ καλύτερα γιατί τὴν ἄφησαν νὰ φύγῃ; Ἀλλὰ ο tempora ο mores!

Οἱ ἐπερωτήσεις στὴ Βουλὴ ἐκ μέρους ἐκ-

προσώπων της Δεξιᾶς για τοὺς ἔντιμους δικαστικούς, ποὺ ἀνακρίνουν - μὲ εὐψυχία καὶ ἀκεραιότητα ἀντάξια τῶν μεγάλων παραδόσεων ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλληνικῆς Δικαιοσύνης - τοὺς ἐνόχους τοῦ ἐγκλήματος τῆς Θεσσαλονίκης καὶ ἡ εὐτελής καὶ ἀήθης προσωπική του ἐπίθεση ἐναντίον τους, ἀλλὰ καὶ οἱ ἀπίθανες «διαδηλώσεις» διαμαρτυρίας τῶν τραμπούκων καὶ τῶν ἀλητῶν τῶν παρακρατικῶν ὁργανώσεων, μὲ σκοπὸ τὴν παρεμπόδιση τοῦ ἀνακριτικοῦ ἔργου, προεκάλεσαν ὀργισμένες ἀντιδράσεις στὸν νομικὸ κόσμον τῆς χώρας. Τὰ «Σύγχρονα Θέματα» προσθέτουν καὶ τὴ δική τους ἀμέριστη συμπαράσταση πρὸς τοὺς ἀδέκαστους δικαστικοὺς λειτουργοὺς τῆς Θεσσαλονίκης. Οἱ ἠθικοὶ αὐτουργοὶ τῆς ἀνάνδρης δολοφονίας τοῦ «γελαστοῦ παιδιοῦ τῆς Εἰρήνης», ὅποιος κι' ἂν εἶναι πρέπει - εἶναι ζήτημα τιμῆς γιὰ τὴν Ἑλληνικὴ Δικαιοσύνη - νὰ συλληφθοῦν καὶ νὰ τιμωρηθοῦν αὐστηρά.

Πέτρου Γ. Ζήση: Μελέται καὶ ἄρθρα, Τ.Α' τεῦχος 1.— Ἀνδρέου Χ. Τούση: Γενικαὶ ἀρχαὶ τοῦ Ἀστικοῦ Δι-

καίου - ἡμίτομος Β'.— Δ. Γ. Σερεμέτη: Δικαιοπρακτικὰ καὶ ἄλλα ἔγγραφα ἐκ τῶν ἀρχείων Ἑλλήν. Ἰνστιτούτου Βενετίας περὶ Κυθέρων - ἀνάτυπο ἀπὸ τὰ «θησαυρίσματα» Α'.— Νικ. Π. Μάτση: Τὸ Οἰκογενειακὸν Δίκαιον κατὰ τὴν νομολογίαν τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως, ἐτῶν 1015-1401 [1962].— Τρ. Κουταλίδης: Ναύλωσις ἀεροσκάφους - Ἀνάτυπο ἀπὸ τὴν Ἐπιθ. ὤμπορ. Δικαίου (ΙΓ' - τ. 4ον).— Ἰω. Ν. Δάρα: Ἡ βούλησις καὶ ἡ ἐπ' αὐτῆς ἐπίδρασις τῶν ψυχικῶν ἀνωμαλιῶν καὶ νόσων ἐν τῷ δικαίῳ (Διατριβὴ ἐπὶ διδακτορίᾳ Νομ. Σχ. Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης).— Στ. Σταυροπούλου: Μελετήματα Ἰδιωτικοῦ Δικαίου (1963).— Τάσου Ἐγκολοπούλου: Ἡ ἰθαγένεια καὶ ἡ στέρησις αὐτῆς (ΝΟΒ 11.605). Ἐξάρετη ὅσο καὶ ἐπικαιρὴ ἐπιστημονικὴ ἐργασία. Διεξοδικὴ ἡ διαχείριση τοῦ θέματος. Προοδευτικὸς καὶ φιλελεύθερος ὁ προσανατολισμός. Μιά σημαντικὴ προσφορὰ στὴ νομικὴ πλευρὰ τοῦ προβλήματος τῶν πολιτικῶν προφύγων.

ΔΗΜΟΣ Ν. ΜΕΞΗΣ

ΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΝΟΜΙΚΩΝ

«Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΕΙΡΗΝΗ ΔΙΑ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ»

Συνήλθε στὴν Ἀθήνα, στὸ Ξενοδοχεῖο «Χίλτον», ἀπὸ 10 Ἰουνίου μέχρι 6 Ἰουλίου, τὸ Συνέδριον Νομικῶν, μὲ σκοπὸν τὴν κατασφάλισιν τῆς Παγκοσμίου Εἰρήνης διὰ τοῦ Δικαίου.

Τοῦ Συνεδρίου αὐτοῦ εἶχαν προηγηθεῖ μέσα σὲ 18 μῆνες, 4 Ἑπειρωτικὰ Περιφερειακὰ Συνέδρια μὲ τελευταῖο τῆς Ρώμης πέρυσι.

Προσπάθεια τῶν ὁργανωτῶν τοῦ Συνεδρίου ἐδῶ ἦτο νὰ καταστήτῃ αὐτὸ παγκόσμιον. Διὰ λόγους ὁμως ἀγνώστους μέχρι τῆς στιγμῆς ὑπῆρξεν καθολικὴ ἡ ἀπουσία τῶν Σοσιαλιστικῶν καὶ Λαϊκῶν δημοκρατικῶν χωρῶν, πλὴν τῆς Γιουγκοσλαβίας.

Ἡ κίνησις ὁργανώσεως τῶν Νομικῶν διὰ τὴν προάσπισιν τῆς Εἰρήνης καὶ τῆς Δημοκρατίας, ἀπέρρευσε εὐθὺς μετὰ τὸν δεύτερον παγκόσμιον πόλεμον καὶ ὑπῆρξαν ὁργανώσεις ὅπως ἡ Διεθνὴς Ἑνωσις Δημοκρατῶν Νομικῶν, ἡ ὁποία ἐκδίδει τὸ περιοδικὸν «*Le droit au service de la paix*».

Ἡ Ἑνωσις αὕτῃ ἀριθμοῖ μεγάλον ἀριθμὸν Νομικῶν καὶ Δικαστικῶν προσωπικοτήτων ἔχει δὲ εἰς τὰ περισσότερα τῶν κρατῶν καὶ Ἐθνικὰ Σωματεῖα καὶ Ἐνώσεις.

Ἀντίθετα, ἡ κίνησις τῶν Νομικῶν «Εἰρήνη διὰ τοῦ Δικαίου» στηρίζεται εἰς τοὺς Δικηγορικοὺς Συλλόγους τῶν διαφόρων κρατῶν καὶ ἰδίᾳ τῆς Ἀμερικῆς, μέσῳ τῶν ὁποίων ἐπι-

χειρεῖ τὴν ὁργάνωσιν τῶν διαφόρων κέντρων ἢ Τμημάτων.

Δὲν εἶναι τυχαία ἡ πρωτοβουλία τῶν Ἀμερικανῶν Δικηγόρων διὰ τὴν ὁργάνωσιν τῆς Εἰρήνης διὰ τοῦ Δικαίου. Ὅφειλεται εἰς τὸ μεγάλο κίνημα διὰ τὴν Εἰρήνην τῶν Ἐπιστημόνων ποὺ σημειώνεται ἐδῶ καὶ κάμποσα χρόνια, ἰδιαίτερώς στὴν Ἀμερικὴ, ἐναντίον τοῦ πολέμου γενικώτερα καὶ ἐλδικώτερα ἐναντίον τῆς χρήσεως καταστροφικῶν ὁπλῶν. Οἱ ἐπιστήμονες εἰς τὴν Ἀμερικὴν ἀντελήφθησαν ὅτι ἡ ἀνθρωπότης ἐκινδύνευε νὰ γίνῃ θύμα καὶ λεία τοῦ δημιουργήματός των, τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τεχνικῆς ἐξελίξεως καὶ ξεσηκώθηκαν κατὰ τῆς ἀπαράδεκτης αὐτῆς τυρανίας τῆς ἐπιστήμης εἰς τὰ χέρια ἀσυνειδήτων ἐγκληματιῶν πολέμου.

Ἦτο λοιπὸν φυσικόν, μέσα στὸ ρεῦμα αὐτὸ τῆς κινήσεως τῶν Ἐπιστημόνων τῆς Ἀμερικῆς νὰ προστεθοῦν καὶ οἱ Δικηγόροι καὶ ἐκεῖ πρέπει νὰ τοποθετηθῇ ἡ κίνησις αὕτῃ, πέραν ἀπὸ τὶς τέτοιες ἢ τέτοιες προσπάθειες τῶν ὁργανωτῶν καὶ χρηματοδοτῶν της.

Ἡ κίνησις τῆς ὁργανώσεως «Παγκόσμιος Εἰρήνη διὰ τοῦ Δικαίου» ἔχει μία φιλοδοξία, ποὺ ἀποτελεῖ καὶ τὴν ἀδυναμία της. Πιστεύει ὅτι ἡ Εἰρήνη διασφαλίζεται μόνο μὲ θεσμοὺς Δικαίου. Ὅτι ἡ δικαιονομικὴ ρύθμισις τῶν δημιουργουμένων διακρατικῶν διαφορῶν εἶναι ἡ πανάκεια διὰ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τῆς Εἰρή-